

Compendiū theologie

actum/potest maior eius bonitas vel malicia. maiusq; meritū vel demeritū causari. Per predictas etiā exemplificatōes poterit faciliter discretus et intelligēs de casib; qui sibi vel in ppria psona vel in personis alioz. vtputa in cōfessione aut alias contingere possunt diiudicare et discernere. Nā vt sepe in superioribus tactū est pro hoc q; etiā clarius dādo intelligi hic de iparum natura et qualitate circūstantiaz principaliter actū est. Ex concursu alicuius aut aliquaz circūstantiaz actus q; alius de se ex suoq; genere seu natura nō esset nisi veniale peccatū/immo forsan actus meritorius. efficiē peccatū mortale. vt pluries exemplificatū est de verbo ocioso. occasiōe q; seu prouocatōe risus. et de datōe elemosine que de se ex suoq; genere est actus meritorius. Quib; si addatur et cōcurrat circūstantia illa respectu cause finalis seu intētionis actus de qua supra sup illo verbo. **Aur.** Vtputa q; fiant ad puocādū seu inducendū mulierē in fornicatōem/ efficiētur peccata mortalia. Et similiter de alijs iuxta suū genus et naturā. Et hec quo ad naturā. qualitātē. et numerū circūstantiarum. quātum huic tractatui cōgruere iudicatum est/dicta sufficiant.

De diuersis nominibus peccati actualis et venialis.

Quo vero ad diuersitatē nominū que peccato actuali veniali p nonnullos fm diuersas eius proprietates. opatōes et effectus attribui solent/est aduertendū q; sicut in superiorib; vbi de ipso peccato veniali agi incepit/dictū est. diffinitionē beati Aug. que peccato actuali mortali supra vbi etiam de ipso peccato mortali tractatū est. ex eo q; in ipso est pfecta ratio peccati attribuit/solere p aliquos peccato in generali et tanq; generi attribui. et sic quodāmodo fm tamē maius et min⁹/posse ipso peccato veniali cōpetere et cōuenire. ita de nominibus nominūq; diuersitate dici potest. q; scz in superioribus peccato mortali in se plura et diuersa noia attributa sunt q; bene cōmuniter peccato in generali et tanq; generi attribui solent. et sic quodāmodo fm tamen maius et min⁹/possent etiā ipi peccato veniali attribui et cōuenire. **Jo** ad clarius semp naturā et qualitātē pecca-

ti venialis cognoscendū recitabūtur hic aliqua noia ipsi pctō veniali attribui solita. In quoz aliquib; cū ipso pctō mortali cōuenit intelligātur p prius et principalius ipi peccato mortali cōpetere. cum in eo vt tactū est pfecta ratio peccati cōsistat. et secundario ac min⁹ principalit. imo p quandā largam acceptiōez ipsi peccato veniali. cū fm beatū Tho. nō cōsistat in eo pfecta ratio pcti. imo solū quedā impfecta. **P**otest igit primo peccatū veniale nominari. et interdū ab aliquib; nominatur macula. et hoc q; maculat aiām. **Q**ōd q; dē iuxta beatū Tho. intelligat nō pprie loquēdo sed solū fm qd. in qntū scz pctm veniale impedit nitorē q; est ex actib; virtutum. Quia nō diminuit nitorē habitualem. nec enī habitū charitatis et aliaz virtutū diminuere habet. sicut facit peccatū mortale. **P**otest etiā nominari reatus ex eo q; ad penā obligat. sed hoc etiā vt iā statim tactū est intelligat largo modo et q; si improprie. q; ad penā eternā p se non obligat. vt facit pctm mortale. sed solum sub distinctione. **V**el scz ad penā eternam vel ad penā purgatorii. vel ad penā pntialiter satisfactoriā. **Q**ōd capitulo imediate sequenti/vbi de dicti peccati venialis effectib; agitur/lati⁹ declarabit. **P**otest etiā noiri p uariatio in qntū scz mandati dei respicit qd trāsgrediēdo p uariat. Sed similiter vt pus itelligat largo modo et quasi improprie. qm peccatū veniale non facit directe cōtra legem dei et mandatū. scz bene pter. vt late in superioribus expositū est. **P**otest etiā noiri pctm put et de facto noiat. in qntū scz est cōuersio ad bonū cōmutabile. sed vt etiā tactū est hoc largo modo et minus principalit. Quia illa cōuersio ad bonū cōmutabile/ nō est cū totali et habituali auersioe a bono incōmutabili. sicut est in pctō mortali. Nā in isto peccato veniali/neq; plus neq; tātum diligit ipm bonū cōmutabile ad quod sic fit cōuersio/sicut bonū incōmutabile a q; fit auersio. vt bene ample et pluries in superioribus declaratū est. **P**otest etiā nominari nefas in qntū scz est illicitū psonē ppetranti. Sed vt frequēter dictū est. hoc etiam est largo modo sumendor et quodāmodo improprie. **P**lura alia possunt ipi peccato veniali fm diuersas eius opatōes et effectus noia attribui. interdū etiā p alijs

attribuuntur. sed supra dicta satis sit teti-
gisse et declarasse. Sunt enī ea que magis
proprie sibi convenire videntur et comuni' assi-
gnant. **P**eccata venialia intelligi p li-
gnū fenū et stipulā aliqui volūt. inter q̄s
sepe prefatus beatus Thōm. sup illo qd̄
i. ad corin. iij. dicit ap̄ls. **Q** aliqui sup fun-
damentū spūale edificat aurum. argentū
lapides p̄ciosos. Alij vero sup edificat li-
gnum. fenū. et stipulā. **E**t q̄ ille q̄ sup fun-
damentū spūale sic lignū fenū et stipulam
edificat saluus erit. sic tamē quasi p ignem
id est patiet penā sed non eternā. intelligi
p ista tria vltima volūt peccata venialia.
Quod tamē fm eūdē doctore proprie in-
telligi habet de ip̄is peccatis venialib' q̄
admiscet se pcurantib' terrena. Nam aliq̄
interdū peccata venialia se viris spūalib'
admiscet. sed qz leuissima sunt non pur-
gant p ignem. sed frequētissime p ipsum
feruorē charitatis. Talia igit peccata ve-
nialia se terrena pcurantib' admiscetia
ideo p lignū fenū et stipulam significatur
quia sicut p̄dicta tria in domo cōgregan-
tur nec tamē ad substātiā edificij p̄tinēt/
immo cōburi possunt. edificio nihilomi-
nus integro remanēte/ ita etiā peccata ve-
nialia multiplicari in hoīne possunt/ ma-
nente spūali edificio. **E**t tunc p istis pati-
tur ignē. vel scilz temporalis tribulatiois in
hac vita. vel purgatorij si ip̄is nōdū pur-
gatis decedat. sed tamē salutē cōsequetur
eternā. **D**icitur autē hmōi peccata ve-
nialia sup edificari spūali fundamēto nō
quasi directe sup ip̄m. etenim sup bonum et
spirituale. malū proprie edificari non po-
test sed super. i. iuxta. sicut in simili ibi in
psal. dicit. **S**up flumina babilonis etc. i.
iuxta flumina babilonis. **N**otāter etiā et
bene ad p̄positū aliquoz infra tangēdoz
dicunt hmōi venialia peccata sic p lignū
fenū et stipulā significata spūali edificio
sup edificari. Nam nisi spūali edificio
sup edificata essent. homo talia habēs nō
esset saluus sic q̄si p ignem. **U**n cū pecca-
to mortali et veniali simul decedēs. habet
quidē lignū fenū et stipulā. sed nō hz spū-
rituali fundamēto sup edificata. **E**t ideo
talīs nō erit saluus sic q̄si per ignē. qz sim-
pliciter saluus non erit. **E**t important
tria p̄dicta tres modos seu tres gradus
adherētie et grauitatis ip̄soz peccatoz ve-
nialiu. tresqz modos seu gradus purga-

tionis eoz. propter qd̄ generaliter omnia
peccata venialia cōplectunt et cōcernunt
quia nullū est qd̄ nō sit alterius p̄dicto-
rū triū modoz seu graduum adherētie et
grauitatis. **E**t q̄ non p aliquē dīctorum
trium modoz seu graduū purgatiois eti-
am purgetur. **L**ignū etenim quod respectu
istoz triū diutius in igne manet signifi-
cat maiora. **S**tipula que citissime cōbu-
rit minima. **E**t fenū quod int̄ ista duo se-
q̄si mediocriter hz. significat mediocria.

De diuersis effe

Pectib' peccati actualis venialis.
Pures possent peccati venia-
lis effectus enumerari. put plu-
res existunt. ex q̄bus tamē per
doctores cōiūs assignātur q̄ sequūtur
Unus quidē quia ad penā obligat. **N**on
autē vt statim supra tactū est q̄ ad aliquā
triu penarū p peccatis affligi solitarū scz
eternē vel purgatorie. vel in p̄nti seculo sa-
tisfactorie p̄cise et determiante obliget. sz
bene sub disiunctioe ad alterā scilz earū.
Nam de peccato veniali hic. i. in hoc secu-
lo/ vel satisfactioe hic nō facta in purgato-
rio si cū eo peccatū mortale nō existat/ vel
in inferno si cū eo etiā peccatū mortale exi-
stat/ satisfieri oportet. **E**t si hic in foro. s.
ecclie p̄ntis homo satisficiat. leuiter satis-
faciet. **S**i vero in foro purgatorij satisfi-
cere expectet. grauiter valde puniet et sa-
tisfaciet. **S**i vero in foro inferni cum sa-
tisfacere oporteat. pro ip̄o etiam veniali
grauissime puniet quia eternalit. **S**i ta-
men vt tactū est mortale cum ip̄o veniali
existat. i. q̄ homo cum ambob' decesserit
Et ad p̄positū istarū trium punitionū
seu satisfactionū dari solet exemplū de mē-
sura vini q̄ in vno forsā loco valebit so-
lidū vnum. si p̄grediat vltorius. repietur
valere solidos duos. si vero adhuc vlteri-
or fiat progressus repietur valere solidos
tres. **P**ena tamē in inferno pro veniali il-
lata/ incōparabiliter minor est q̄ ibidem
pro mortali illata. **U**nde dicit solet q̄ pe-
na in inferno pro mortali illata/ est sicut
soliditas. **I**llata vero ibidem pro veniali
est sicut superficies. **I**n purgatorio autē p
veniali illata est sicut linea. **I**n p̄nti vero
seculo pro veniali illata est sicut punctus
Unde sicut ista quatuor sunt adiuicem
ip̄porzionabilia. ita inter quatuor penas

Compendiū theologie

Compen

supra dictas improporcionabilis est dif-
ferētia. ¶ Secundus effectus peccati ve-
nialis est q̄ animā maculat. Quod sic iuxta
quod statim supra tractauim⁹ intelligat. q̄
sc̄z nitore illū aīe qui ex actibus caritatis
z virtutū nascitur seu pcedit respectu illi-
us in quo incidit impedit. Et sic per in-
directū. maculā quandā in anima indu-
cit. Prout iuxta aliquos doctores potest
exēplū poni de imagine picta. que aliq̄n-
do denigrari potest intantū vt nullo mo-
do videri possit. Aliquādo vero sic solum
obscurat vt videri quidē possit sed nō ple-
ne discerni. Propter quā similitudinē di-
cit beatus Grego. q̄ pctm̄ veniale obscu-
rat. mortalexero obtenebrat. Respectu at̄
istius macle dici solet q̄ in saluādis/om-
ne peccatū veniale in p̄nti vita a gratia fi-
nali. i. que in finē habetur. alias saluandi
nō essent. delet. z hoc fm̄ aliquos quantū
ad culpā. sed non quantū ad penā. immo
pena illa in purgatorio soluet̄. Delet at̄
gratia finalis sc̄z que in morte habet̄ pec-
catū veniale in ipsa dissolutōne aīe z cor-
poris. q̄uis etiā forsan nō sit ad illō mo-
tus contritiōis pro iūc directus. z hoc ex
virtute cōplexionis z sui status. Et fm̄ h̄
intelligit verbū August. q̄ dicit. q̄ in pur-
gatorio potest esse absolutio a pena z nō
a culpa. quod etiā similiter ab aliq̄bus do-
ctoribus dici solitū est. S̄z modo cōiter
tenet̄ cum peccatū veniale ab hinc defera-
tur a multis quod etiā quātū ad culpam
in purgatorio purgari possit. Unde expo-
nēdo illō quod domin⁹ de quibusdā pec-
catis dixit q̄ nō remittunt̄ nec hic nec in
futuro dicit Grego. q̄ venialia dimittent̄
in futuro. Quod si intelligat q̄ remittent̄
quantū ad penā tunc expositio sua in ef-
fectu nulla esset. Nam etiā mortalia quā-
rum ad penam q̄ pro eis soluta nō est ibi
dem. purgātur. Ideo clarū est q̄ Grego.
intelligere voluit q̄ venialia in purgato-
rio quo etiā ad culpā purgētur. ¶ Tertius
effectus peccati venialis est q̄ seruoze
charitatis minuit. sicut videt̄ de aqua in
ignem proiecta/ q̄ licet ignē nō extinguat
seruoze tamen illius minuit z tempat.
¶ Quartus effectus pcti venialis est q̄ po-
tentias anime/ in bonis laxat. sicut p̄ exē-
plum quādo imponit̄ onus super equū/
efficitur z reddit̄ minus p̄mptus et expe-
ditus ad ambulandū. ¶ Quint⁹ effectus

peccati venialis est. qd̄ retardat a gloria.
Nam cū homo decedit z possit si in eo nō
eēt venialia/ statim ad celū euolare post
mortē/ propter ip̄a venialia cogetur ad tē-
pus in purgatorio expectare. Nunq̄ enī
facies dei ab aliquo videbit̄. donec soluat
minimū etiā peccatorū venialium q̄ dran-
tem. Oportet enī quēlibet ita mundū an-
te introitū paradisi esse. sicut fuit in inno-
centia baptismali. ¶ Sextus affect⁹ pec-
cati venialis est q̄ bona glorie celestis di-
minuit. Non q̄dem illa que iā debētur et
que iā homo ibi habet̄ p̄ meritū reposita.
Sed illa que deberētur si venialia nō fie-
rent. Nam illo medio tempe quo peccata
venialia fiūt possent aliqua bona fieri. q̄
cum nō fiant de tanto ip̄a gloria cēsetur/
effectualiterq̄ est diminuta. Propter eti-
am illoz venialium perpetratiōne/ oportet
opa quedā bona ad solutiōem et purgatiō-
nem b̄mōi venialium facere z cōuētere per
que valde accrescere potuissent/ accrescere
debuisset cumulus p̄m̄ eterni. ¶ Septi-
mus effect⁹ peccati venialis est/ qz venia-
lia sepe sunt occasio mortalium peccatorū.
Et hoc inter alios quatuor modos. q̄ in
superioribus vbi de septē peccatis mortali-
bus tractari icēpit/ late expositi sunt. vbi
mōstratū est q̄ actus qui de se ex sui qz na-
tura est solum de genere peccati venialis/
potest vel ex cōscientie remorsu vel ex cō-
placētia vel ex procliuitate. vel ex p̄gres-
su. peccatū mortale effici. ¶ Hoc autē eti-
am singulariter aduertēdū est. q̄ sicut ad
remissionē peccati mortalis erigit̄ deser-
tū actus peccādi cum volūtate firmoqz
proposito in posterum abstinēdi. sic simi-
liter peccatū veniale in p̄nti vita non di-
mittit̄/ nisi etiā actu et proposito deserat̄.
¶ Et hec quoad totalē materiā nature q̄
litas/ z effectus peccati actualis venialis/
ac circa eam occurrētium/ quantū hunc
presētē istius libelli octauū tractatū cō-
cernere iudicatū est/ dicta sufficiant.

De secunda et vl

tima diuisione peccati in genere seu tanq̄
generis que sumit̄ fm̄ ip̄ius peccati cau-
sam materialem.

Hepeditis his que respectu pri-
me diuisionis peccati in gene-
re seu tanq̄ generis. que scilicet
fm̄ quandā peccati qualitatē z q̄ntitatē